

مردم افغانستان در روشنی یافته های مطالعات علوم بشری

دوکتور نوراحمد خالدي

هفتم اکتوبر 2024
انجمن تاریخ افغانستان

مردم افغانستان در روشنی یافته های مطالعات علوم بشری

دوکتور نوراحمد خالدي

هفتم اکتوبر 2024

- 0 مردم افغانستان در روشنی یافته های مطالعات علوم بشری
- 1 اول- نفوس جهان
- 1 تعداد و رشد نفوس
- 2 منشأ نفوس بشر و گسترش جغرافیایی آن
- 2 چارت دوم: مهاجرت انسان نماها (هومو ساپینز) از افریقا به سائر مناطق جهان
- 3 تقسیمات ژنیتیکی نفوس جهان
- 3 چارت سوم: نقشه تقسیمات گروپ های مختلف DNA در جهان
- 3 گروپ ژنیتیکی آریایی ها (R1a)
- 4 چارت چهارم: مسیرهای مهاجرت اولیه هیلوگروپ R
- 5 چارت پنجم: مسیر مهاجرت انسانهای اولیه گروپ R1a از افریقا به آسیای میانه و آسیای شمالی
- 5 چارت ششم: مسیر مهاجرت انسانهای اولیه گروپ R و شاخه های آن از افریقا به آسیای میانه و اروپا
- 6 چارت هفتم: نقشه نفوس گروپ R1 (آریایی ها) در جهان
- 6 محل زندگی و مهاجرت آریایی ها
- 7 چارت هفتم-ب: نقشه تیوری مهاجرت هندو اروپاییها
- 8 چارت هفتم-ج: نقشه تیوری مهاجرت آریاییها به هندوستان
- 9 چارت هفتم-د: ترکیب ژنیتیکی مردم شمال هندوستان
- 9 رواج کلمه آریایی در ایران
- 10 گروپ ژنیتیکی تورکو-مغولی (C3)
- 10 چارت هشتم: نقشه نفوس هیلو-گروپ C3 (تورکو مغولی) در جهان
- 10 دوم- مدنیت های بشری در مجاورت افغانستان
- 10 افغانستان در قلب تمدن های منطقه
- 11 چارت نهم: مدنیت های باستانی در مجاورت افغانستان
- 11 چارت نهم-ب: افغانستان در قلب مثلث تمدنی باستانی
- 12 سوم- تعداد و ترکیب قومی نفوس افغانستان
- 12 چارت دهم: تخمین های نفوس افغانستان به تفکیک اقوام توسط مونستوارت الفونستون، 1810م
- 13 چارت یازدهم: تخمین های نفوس افغانستان به تفکیک اقوام 1810م
- 13 چارت دوازدهم: تخمین های نفوس افغانستان به تفکیک اقوام توسط محققین مختلف
- 14 چارت سیزدهم: ترکیب قومی نفوس افغانستان و توزیع جغرافیایی اقوام CIA
- 14 چارت چهاردهم: تخمین تعداد و فیصدی نفوس افغانستان به تفکیک اقوام کشور 2022
- 15 چارت پانزدهم: تخمین های نفوس افغانستان به تفکیک اقوام توسط محققین مختلف (19مرجع)
- 16 چهارم- ترکیب زبانی نفوس افغانستان
- 16 زبان محاوره معرف قوم نیست
- 16 احصایی های زبانی
- 17 چارت شانزدهم: تعداد و فیصدی نفوس دهاتی کشور به تفکیک زبانهای عمده به تفکیک ولایات
- 18 تخمین مجموع نفوس به تفکیک زبان

چارت هفدهم: تخمین تعداد و فیصدی مجموع نفوس افغانستان به تفکیک زبان ۱۴۰۰ شمسی	
19.....	(22-2021)
20.....	چارت هژدهم: نقشه ترکیب زبانی نفوس افغانستان
20.....	پنجم- ترکیب ژنیتیکی مردم افغانستان
21.....	چارت نوزدهم: ترکیب ژنیتیکی اقوام آسیای مرکزی و آسیای جنوبی
22.....	مأخذ

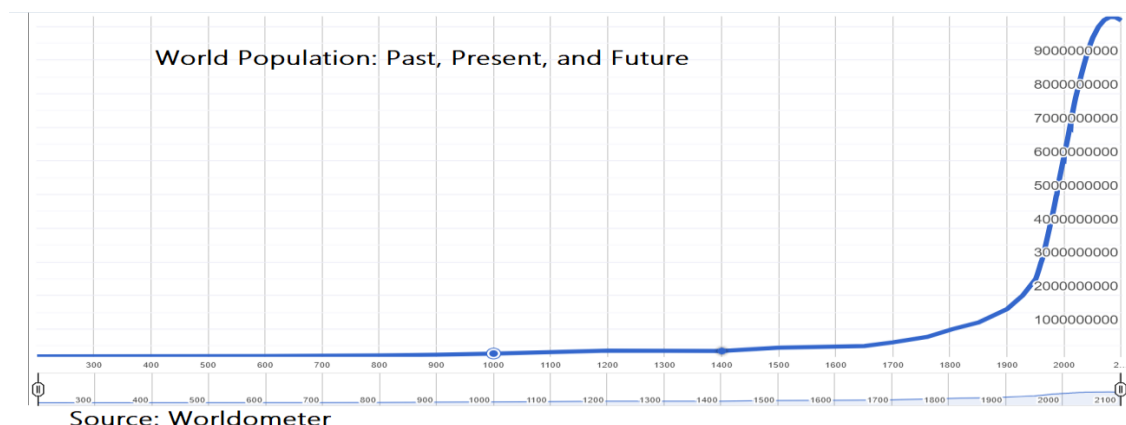
اول- نفوس جهان

تعداد و رشد نفوس

بر اساس احصاییه های ملل متحد نفوس جهان در همین ماه اکتوبر 2024 در حدود 8.2 میلیارد نفر تخمین می‌گردد که سن وسطی آن 30.6 سال می باشد. تخمین می‌گردد که 40 سال بعد در سال 2037 به 9 میلیارد نفر افزایش یابد.

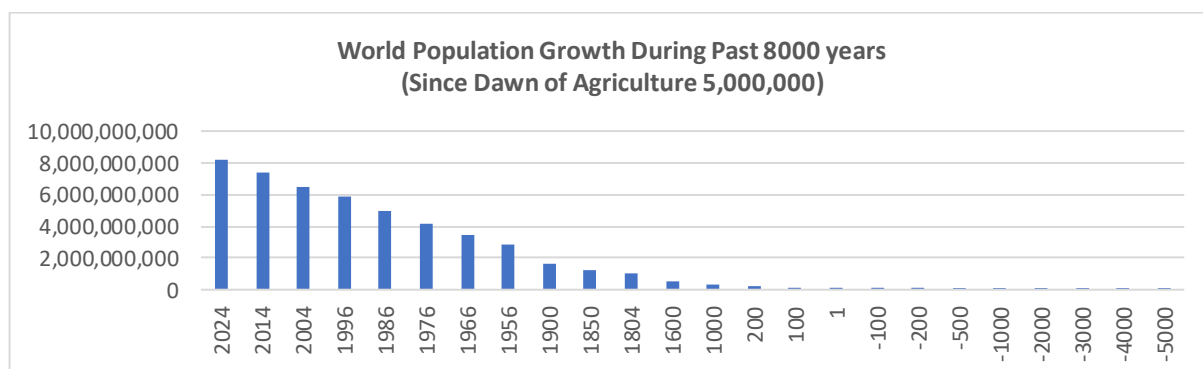
افزایش نفوس انسانهای اولیه در زمانیکه از طریق شکار و جمع آوری نباتات خود را تغذیه میکردند تا زمان شروع زراعت بسیار ببطی بود. با شروع زراعت یا 8000 هزار سال قبل از میلاد، نفوس جهان به 5 میلیون نفر افزایش یافته بود. زراعت رشد نفوس بشر را بصورت تصاعدی افزایش قابل ملاحظه داده در زمان تولد حضرت عیسی یا 2024 سال قبل نفوس بشر به 200 میلیون نفر افزایش یافت. در حالیکه 1800 سال متعاقب آن را در بر گرفت تا نفوس جهان به 1 میلیارد نفر افزایش یابد اما با انقلاب صنعتی صرف 130 سال بعدی را در برگرفت تا نفوس جهان در سال 1930 به 2 میلیارد نفر افزایش یابد. میلیارد سوم صرف در 30 سال به نفوس جهان در سال 1960 افزوده شد، میلیارد چهارم در 15 سال بعدی در سال 1974 افزوده شد و میلیارد پنجمی صرف 13 سال بعدی را در بر گرفت و نفوس جهان در سال 1987 در 5 میلیارد نفر تخمین گردید. (منبع: اداره نفوس ملل متحد (Population Division World Population Prospects: The 2024 Revision - United Nations).

چارت اول: رشد نفوس انسانها

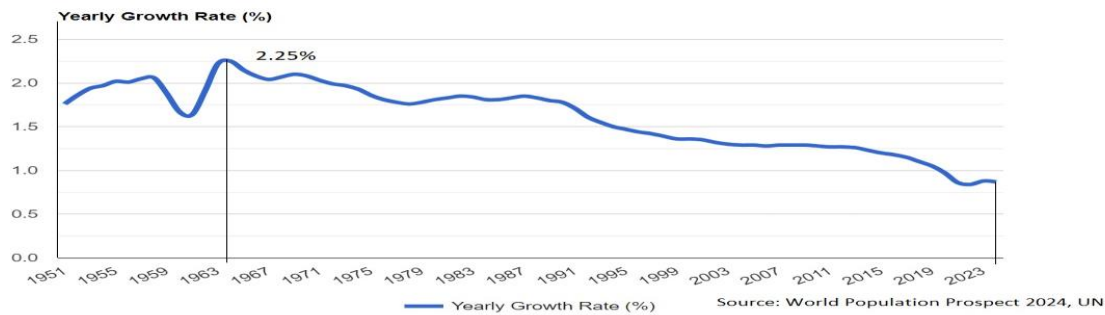

نفوس جهان با نرخ سالانه حدود 0.87 درصد در سال 2024 در حال رشد است (از 0.88 درصد در سال 2023، و از 0.97 درصد در سال 2020 و 1.05 درصد در سال 2019 کاهش یافته است). افزایش فعلی نفوس حدود 71 میلیون نفر در سال تخمین زده می شود. نرخ رشد سالانه در اواسط دهه 1960 به اوج خود رسید، زمانی که حدود 2٪ بود. نرخ افزایش از آن زمان تقریباً به نصف کاهش یافته است و در سال های آینده نیز کاهش خواهد یافت. بنابراین نفوس جهان در قرن بیست و یکم به رشد خود ادامه خواهد داد، اما با سرعت بسیار کمتری نسبت به گذشته اخیر. نفوس جهان طی 40 سال از 1959 (3 میلیارد) تا 1999 (6 میلیارد) دو برابر شده است (100٪ افزایش). اکنون تخمین زده می شود که در 40 سال آینده 50 درصد افزایش یابد و تا سال 2037 به 9 میلیارد برسد.

چارت اول-ب : رشد نفوس انسانها

چارت اول-ج: میزان رشد نفوس سالانه نفوس

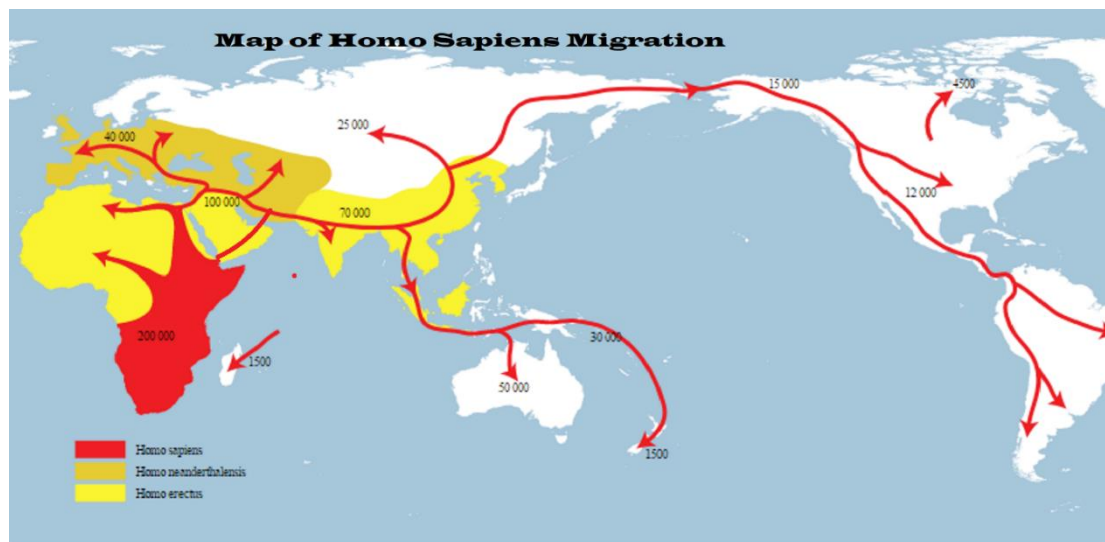

این افزایش سرسام آور نفوس جهان ناشی از وفور مواد غذایی از یکطرف و کاهش مرگ و میر انسانها نظر به بهبود شرایط محیط زیست، حفظ الصحه عامه، فامیلی و شخصی، گسترش و پیشرفت خدمات صحتی عصری و تولید ادویه ضد امراض میباشد. میزان رشد نفوس جهان در نیم قرن گذشته از حدود سالانه 2.0 فیصد به 0.86 فیصد در سال جاری تقلیل یافت اما با آنهم در حدود 70 میلیون نفر هر سال به نفوس جهان افزوده می شود. انتظار می رود میزان رشد نفوس جهان در سالهای بعدی کمتر گردد و همین اکنون بعضی از کشورهای اروپایی و استرالیا اگر مهاجرین خارجی نباشد نفوس آنها رشد نخواهد کرد.

منشأ نفوس بشر و گسترش جغرافیایی آن

کاوشهای باستان شناسی، مطالعات منشأ حیات موجودات حیوانی، پرندگان و نباتات، مطالعات سلول شناسی یا ژنتیکی و مطالعات مدنیت بشری ثابت نموده که بر اساس جریان تکامل تدریجی طبیعی، انسان نماهای اولیه (Homo Sapiens) در حدود 200 هزار سال قبل در مناطق شرقی قاره آفریقا بوجود آمده و بعد از گذشت 100 هزار سال تکامل مزید، باافزایش نفوس آنها و تغییرات اقلیمی، در جستجوی غذا و محیط مناسبتر زندگی، در حدود 100 هزار سال قبل از قاره آفریقا خارج شده به مناطق افغانستان امروزی و آسیای میانه رسیدند. متعاقباً فوسیلهای باقیمانده نشان میدهد که این انسان نماها 70 هزار سال قبل به هندوستان، 50 هزار سال قبل به قاره استرالیا، 40 هزار سال قبل به اروپا، 25 هزار سال قبل به مناطق شرقی کوههای اورال در روسیه، 15 هزار سال قبل به الاسکا، 12 هزار سال قبل به امریکای شمالی، و 1500 سال قبل به جزایر نیوزیلند رسیدند. به نقشه آتی توجه کنید:

چارت دوم: مهاجرت انسان نماها (هومو ساپینز) از آفریقا به سائر مناطق جهان

By NordNordWest, published on 09 May 2017

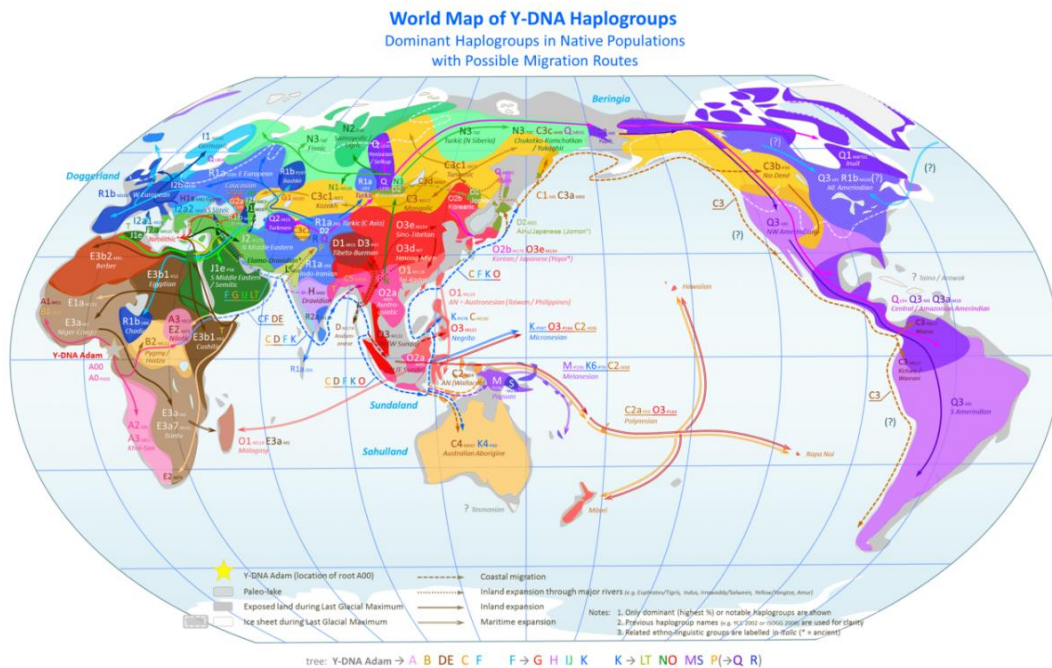
Map depicting the way early modern humans (Homo sapiens) are thought to have spread across the globe. It also shows the geographical spread of Homo erectus and the Neanderthals. The dates are approximations

Source: NordNordWest. (2017, May 09). **Map of Homo Sapiens Migration.** *World History Encyclopedia*. Retrieved from <https://www.worldhistory.org/image/6605/map-of-homo-sapiens-migration/>

تقسیمات ژنتیکی نفوس جهان

طوری‌که در بالا مشاهده کردیم، در طول صد هزار سال گذشته گروه‌های بشری به مناطق مختلف جهان پراکنده شدند. با آنکه سابقه تمام نفوس بشریت به یک نسب واحد در افریقا بر می‌گردند اما در طول این زمان بسیار طولانی گروه‌های مختلف با خصوصیات ژنتیکی، اجتماعی، اقتصادی و زبانی متفاوت تکامل نموده با توجه به محیط زیست خود مدنیت‌های متنوعی بوجود آوردند که جای پای این تکامل را علوم بشری تعقیب میکند. مطالعات ژنتیکی تقسیم نفوس دنیا را از نظر ژنتیکی به شاخه‌های مختلف که بنام هیلوگروپ یاد می‌شوند (Y DNA Haplogroups) تقسیم میکنند که هرکدام دارای یک نسب واحد هستند.

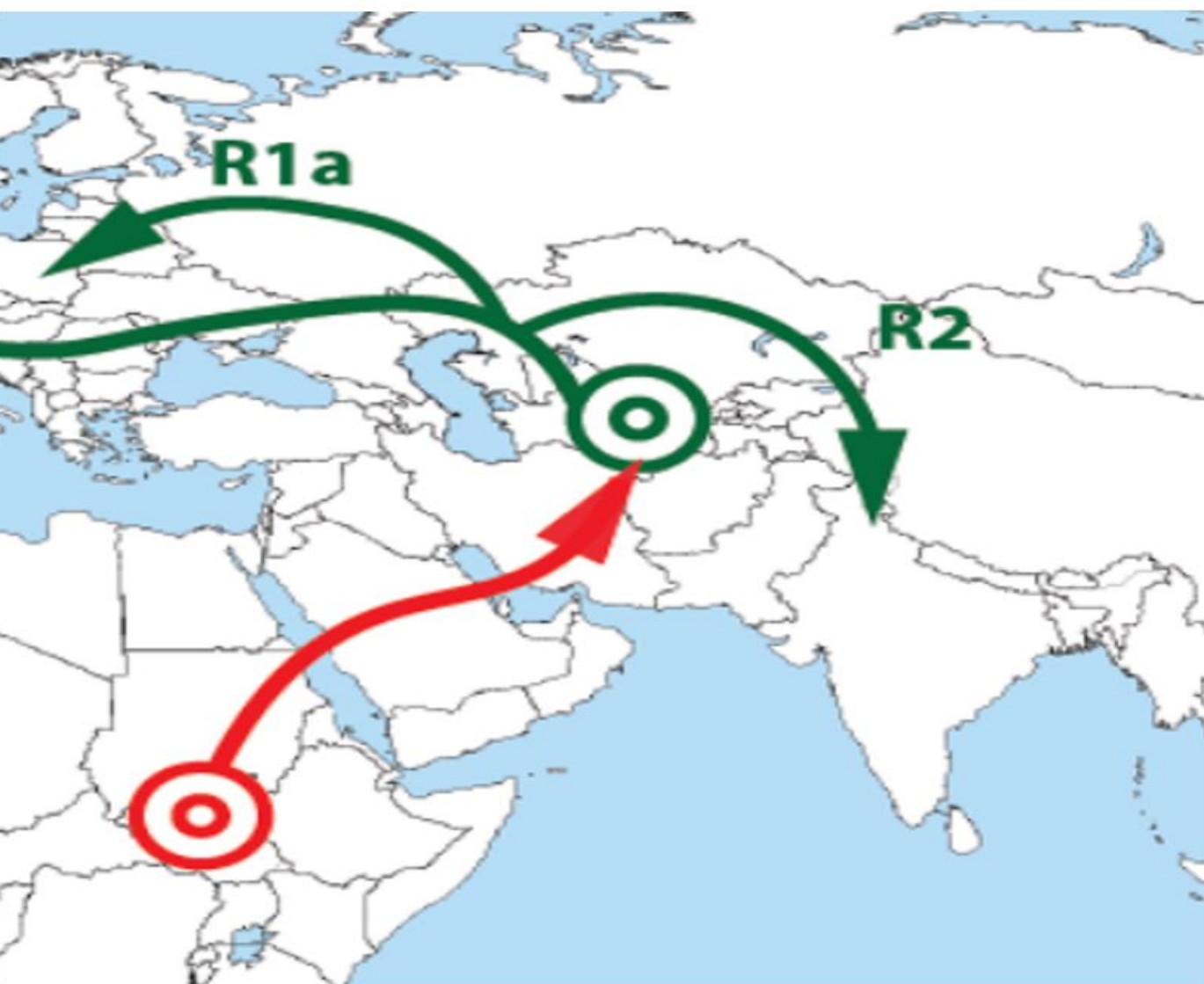
چارت سوم: نقشه تقسیمات گروپ‌های مختلف DNA در جهان

گروپ ژنتیکی آریایی‌ها (R1a)

مطالعات سلول شناسی یا ژنتیک نشان میدهد که بیشترین نفوس مردم افغانستان، شمال هند و پاکستان و همچنان یوروشیا، اروپای شمالی، متعلق به گروپ ژنی هیلوگروپ R1a (R-M420) می‌باشند. یک هیلوگروپ DNA کروموزوم Y انسانی است که در منطقه بزرگی در اوراسیا، از اسکاندیناویا و اروپای مرکزی تا آسیای مرکزی، جنوب سایبری و جنوب آسیا پراکنده شده است. این گروپ انسانها منشأ نسب واحد دارند که قدامت آن به 25 هزار سال قبل بر میگردد که زمان آخرین حداکثر یخبندان است دانشمندان اروپایی هیلوگروپ R را بنام آریایی نامگذاری کرده اند..

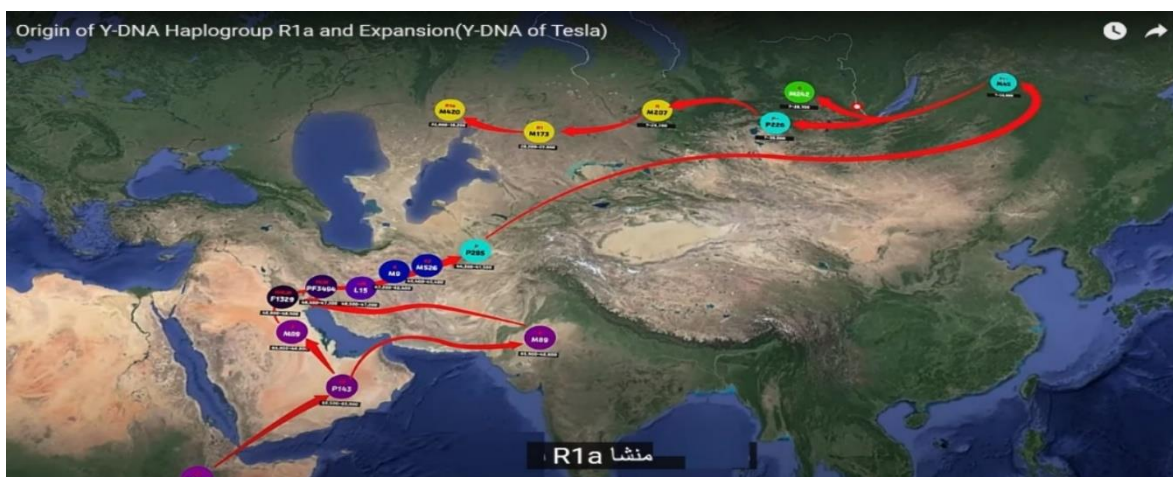
migration routes of Haplogroup R subbranches

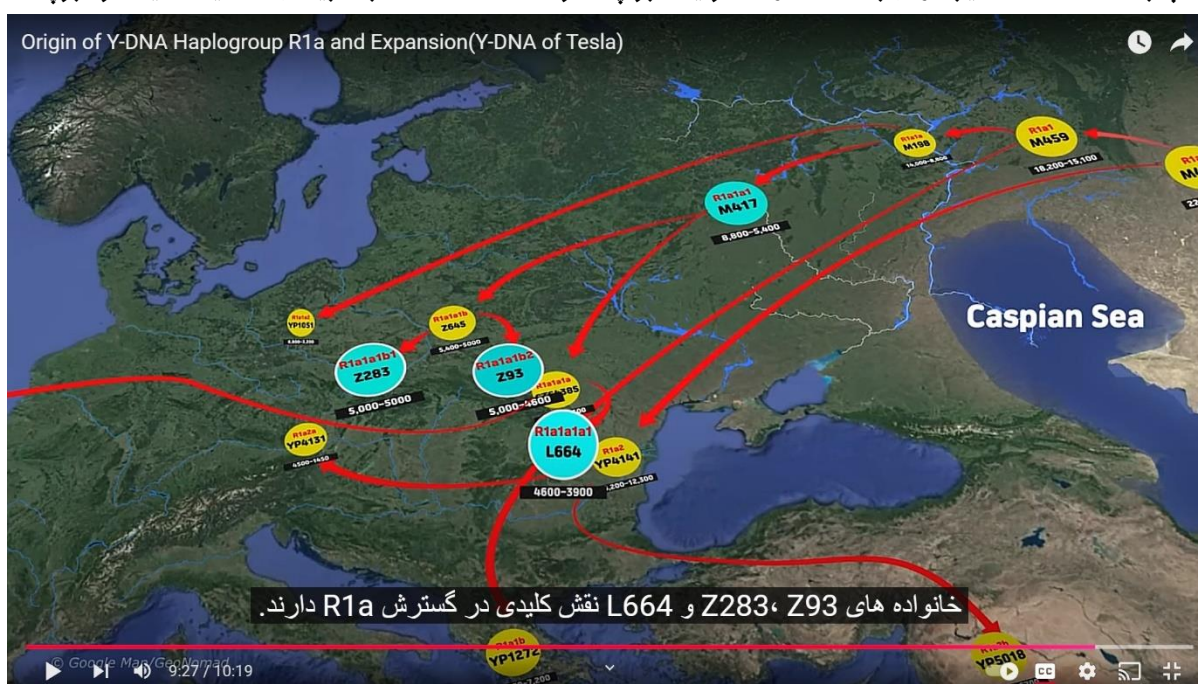
در بالا گفته شد که قدامت دی ان ای R به 25 هزار سال قبل در مناطق جنوب آسیای مرکزی و ایران امروزی می رسد زمانیکه قسمتهای اعظم شمال نیمکره شمالی یخبندان بود. است همچنان مطالعات نشان میدهد که قدیمترین نشانه های ژنتیکی DNA گروپ R در میان نفوسهای اروپای شرقی 13000 سال قبل در عصر Mesolithic یا عصر میانه حجر واقع شده است. این نشان میدهد که 12 هزار سال را در بر گرفت که انسانهای اولیه بدنبال شکار ماموت های بزرگ از آسیای غربی و مرکزی خارج شده به جانب یوروشیا یا روسیه امروزی رفته به اروپای شرقی برسند. این مطالعه در سال 2014 توسط Peter A. Underhill و همکاران، با استفاده از 16244 فرد از بیش از 126 جمعیت از سراسر اوراسیا، به این نتیجه رسید که "یک مورد قانع کننده برای شرق میانه، احتمالاً نزدیک به ایران کنونی، به عنوان منشأ جغرافیایی هپلوگروپ Hg R1a وجود دارد¹. این نتیجه گیری با نظریه منشأ آفریقایی انسانها مطابقت دارد زیرا طوریکه در بالا دیدیم انسانهای اولیه از آفریقا در حدود 100 هزار سال قبل از طریق شاخ آفریقا به عربستان و ایران امروزی مهاجرت خود را آغاز کرده یک شاخه آنها به جانب هندوستان رفتند و یک شاخه آنها هم به جانب آسیای مرکزی و از آنجا به روسیه امروزی و اروپا مهاجرت کردند.

¹ Underhill, Peter A.; et al. (March 26, 2014). "The phylogenetic and geographic structure of Y-chromosome haplogroup R1a". *European Journal of Human Genetics*. **23** (1) (published January 2015): 124–131. doi:10.1038/ejhg.2014.

چارت پنجم: مسیر مهاجرت انسانهای اولیه گروپ R1a از آفریقا به آسیای میانه و آسیای شمالی

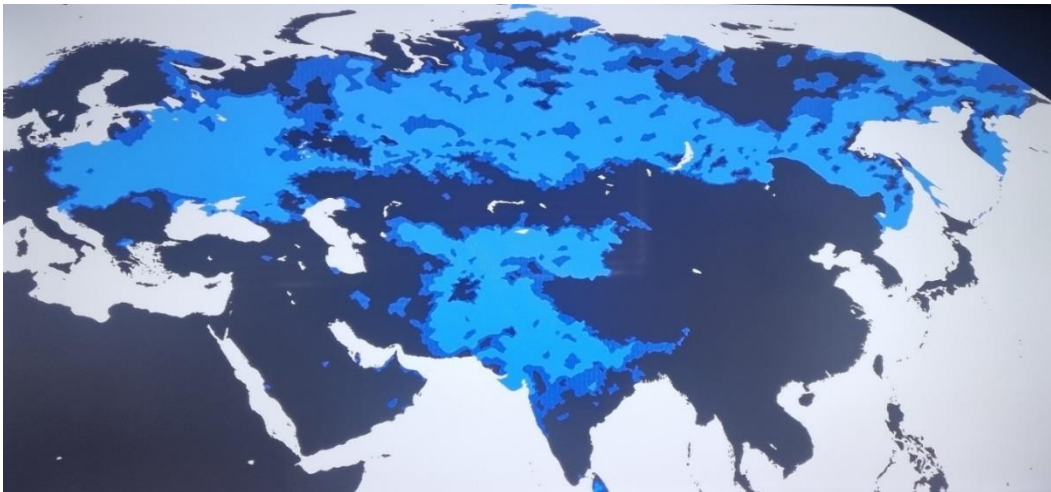
چارت ششم: مسیر مهاجرت انسانهای اولیه گروپ R و شاخه های آن از آفریقا به آسیای میانه و اروپا

به گفته آندرهیل و همکاران. (2014)، شاخه های متعاقب این گروپ R1a-M417 که به گروپهای فرعی Z282 و Z93 نام گذاری شده اند در حدود 5800 سال پیش تشکیل یافتند سبب پیدایش و گسترش زبانهای مختلف مانند اسلاوی و هندوآریایی گردیده مبنای تشکیل اقوام پروتو-هند و اروپایی می باشند. همچنین ممکن است به خاستگاه تمدن دره سند نیز مربوط باشد. گروپ R1a یک همبستگی قوی با زبانهای هند و اروپایی آسیای جنوبی و غربی، اروپای مرکزی و شرقی و اسکندیناوی را نشان می دهد که در اروپای شرقی، آسیای مرکزی و آسیای جنوبی رایجترین است. درحالیکه در اروپا، گروپ فرعی Z282 عمومیت دارد در آسیای مرکزی و جنوبی گروپ، بخصوص افغانستان، گروپ فرعی Z93 غالب است. ارتباط بین هپلو گروپ R-M17 و Y-DNA R گسترش زبان های هند و اروپایی برای اولین بار توسط T. Zerjal و همکارانش در سال 1999 مورد توجه قرار گرفت² به چارت آتی مراجعه نمایید:

² Zerjal, Tatiana; Wells, R. Spencer; Yuldasheva, Nadira; Ruzibakiev, Ruslan; Tyler-Smith, Chris (2002). "A Genetic Landscape Reshaped by Recent Events: Y-Chromosomal Insights into Central Asia". *The American Journal of Human Genetics*. **71** (3): 466–82. doi:10.1086/342096. PMC 419996. PMID 12145751.

چارت هفتم: نقشه نفوس گروپ R1 (آریایی ها) در جهان

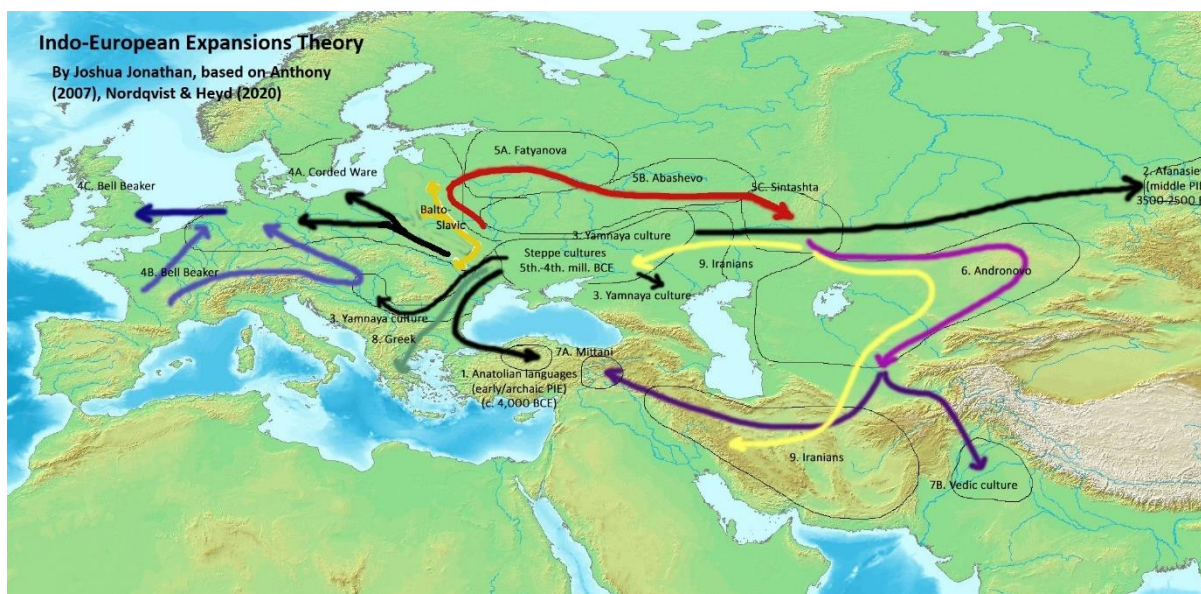
آنچه در چارت هفتم قابل یادداشت می باشد آنست که مردم امروزی ایران شامل هپلوگروپ یا آنچه را اروپاییان دی ان ای آریایی میخوانند نبوده طوریکه در چارت سوم دیدیم مربوط هپلو گروپهای Q2 و J2 می باشند.

محل زندگی و مهاجرت آریایی ها

در بیشتر از یک قرن اخیر بسیاری مؤرخین و جامعه شناس ها باور به کوچ یا مهاجرت آریایی ها از شمال قفقاز و جنوب روسیه به سه جانب، به غرب به جانب اروپا، جنوب به جانب ایران امروزی و جنوب شرق به جانب افغانستان و هند باور داشتند. باید اذعان کرد که این عقیده کوچ آریایی ها چندان سابقه تاریخی ندارد. برای بار اول سر ویلیام جونز انگلیسی در اواخر قرن هژدهم به شباهت های ریشه های زبان های هند و اروپایی پی می برد و اصطلاح زبان های هند و اروپایی را معرفی می کند. همزمان با او دانشمند فرانسوی به نام آدیرون که اوستا شناس بود و اولین ترجمه اوستا را به زبان اروپایی (فرانسوی) انجام داد، در سال های 1760م می خواست اشاره بکند به قومی که اوستا را نوشته اند. او با استفاده از کلمه آریا و یجه که در اوستا بود معادل فرانسوی آن را به شکل آریین Arian اختراع کرد و این قوم را آریین نامید. در دهه های بعدی نویسندگان آلمانی به تدریج شباهت زبانی هند و اروپایی را به شباهت نژادی ارتقا می دهند چون به مساوات نژادی عقیده نداشتند و در جستجوی یک نژاد برتر بودند نژاد آریین را اختراع کرده تبلیغ می کنند. در میانه سالهای 1800 مکس مولر Max Muler نظریه تهاجم آریایی ها را پیشنهاد کرد. مولر زبان شناس آلمانی الاصل انگلیسی در هند شباهت های بین زبان های سانسکریت و اروپایی، به خصوص زبان های خانواده هند و اروپایی را بررسی کرد. او استدلال کرد که این پیوندهای زبانی به یک اصل و نسب مشترک اشاره می کند و مهاجرت را پیشنهاد می کند. او فرض کرد که مردم ویدایی مهاجمانی بودند که از شمال به هند مهاجرت کردند. آثار مولر تحت تأثیر ایده های اروپایی معاصر در مورد نژاد و تمدن بود که اغلب جوامع غیر اروپایی را کمتر توسعه یافته می دانست. او تشابهاتی بین فرهنگ هند باستان و فرهنگ اروپای باستان ترسیم کرد و پیشنهاد کرد که مردم به اصطلاح "آریایی" مسئول پیشرفت های فرهنگی قابل توجه در هر دو منطقه بودند. ایده های مولر بخشی از یک جنبش فکری گسترده تر بود که به دنبال درک ریشه های فرهنگ های مختلف از طریق چارچوبی از مهاجرت و تهاجم بود، که در آن زمان یک روایت رایج در پژوهش های اروپایی بود. (منبع: بریتانیکا: <https://www.britannica.com> زبان ها).

اروپاییان مسکن اصلی آریاییها را کوههای قفقاز در سرحد شمالی ایران و کشورهای ارمنستان، آذربایجان، گرجستان و روسیه دانسته و محلی را که این مردم از آنجا به شرق و غرب کوچ کردند جنوب روسیه و شمال بحیره کسپین میدانند. دلیل اصلی این تیوری موجودیت کوه آرات در قفقاز است که در آنجا کشتی نوح موقعیت دارد. بدین صورت اروپاییان پدیده مهاجرت آریاییها را با عقاید دین عیسویت سازگاری داده از مردم آریایی یک نژاد برتر جلوه میدهند که با عقاید استعماری آنها در قرون 17 و 18 سازگاری دارد. در حالیکه مطابق متون ریگ ویدا و اوستا مردم آریانو و یجه نظر به کثرت نفوس و خرابی اقلیم از محل اصلی خود که احتمالاً مناطق بدخشان افغانستان است به سایر شهرهای اوستایی در منطقه کوچ کردند (محمد نسیم ارغندیوال، هویت، فرهنگ و تمدن آریانا دیروز یا افغانستان امروز، مارچ 2021 سندی، استرالیا)

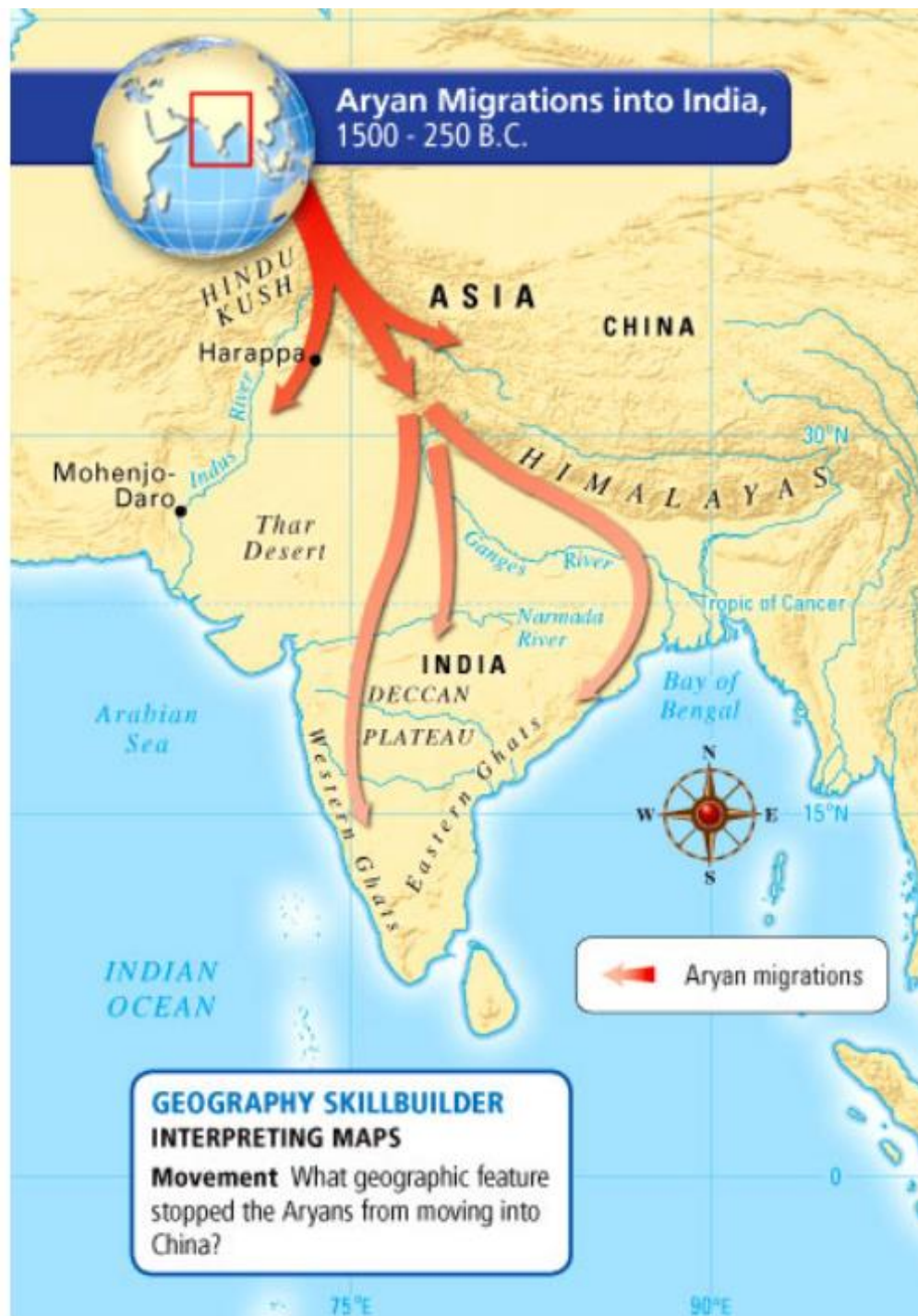
چارت هفتم-ب: نقشه تیوری مهاجرت هندو اروپاییها

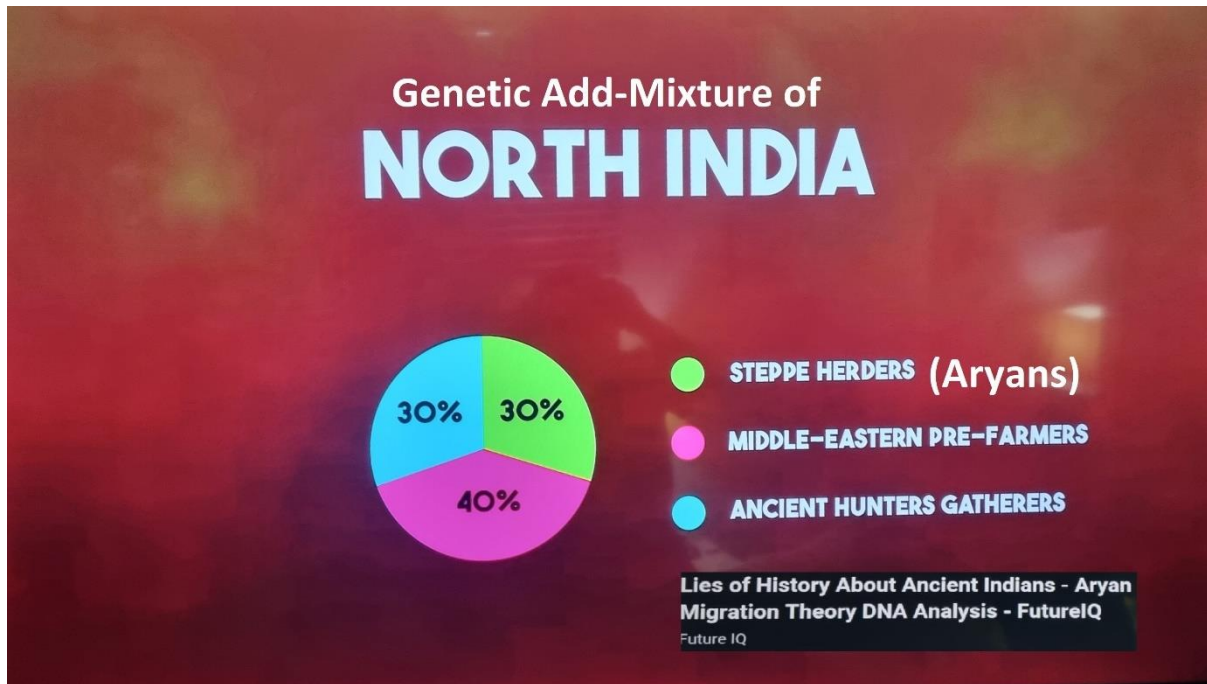
Source: Joshua Jonathan –

راجیش کوشار Rajesh Kochhar، از انستیتوت Indian Institute of Astrophysics بنگلور هند استدلال می کند که بخش عمده ای از ریگودا در سواحل دریای هلمند تشکیل شده است.. او می نویسد زمانی که هندوآریایی ها با آن مواجه شدند، گاکار از بین رفته بود. نشان می دهد که ریگودا نمی تواند بیش از 3000 تا 4000 سال قبل از میلاد قدمت داشته باشد و احتمالاً بسیار دیرتر خواهد بود. در حدود 1700 قبل از میلاد هراپاها از پایین در حال حرکت بودند به مسیر بالای رودخانه گاکر حکرا. آریایی ها فقط بعد از این رویداد می توانستند به گاکر برسند. فرهنگ هراپان متاخر و ظروف خاکستری نقاشی شده در باگوانپورا و دادهری نشان می دهد که اختلاط هراپاها و آریاییها حدود 1400 قبل از میلاد رخ داده است. (Kochhar 1997) این نشان می دهد که برخی از بخش های اواخر ریگودا ممکن است حاوی عنصر هراپا باشند.

چارت هفتم-ج: نقشه تیوری مهاجرت آریاییها به هندوستان

نتایج این مهاجرت آریاییها در ترکیب ژنتیکی نفوس هند مشهود است: امروزه 30 درصد DNA مردم شمال هندوستان را اجداد آریایی آنها تشکیل میدهند.

رواج کلمه آریایی در ایران

اما تا قرن بیستم هنوز کسی اصطلاح فارسی دری "آریایی" را نساخته بود. در دهه آخر قرن نوزدهم مرزا آقاخان کرمانی اولین شخص ایرانی است که به نژاد آریین اشاره می‌کند. رضا شفق در کتاب معروف "تاریخ ایران باستان" برای اولین بار از اصطلاح "آریایی" در قرن بیستم استفاده می‌کند. از آن به بعد اصطلاح "آریایی" به زیربنای ایدئولوژیک و نژادی ناسیونالیست‌های فارس، به مثابه یک نژاد برتر، با دنباله‌روی از آدولف هیتلر، مبدل می‌گردد که به موجب آن اسم رسمی فارس را به ایران مبدل می‌کنند، کتیبه‌های سنگی جعل شده هخامنشی‌ها از زیر خاک‌ها برون می‌آیند، پادشاهان هخامنشی آریایی می‌شوند، قبر کس دیگری را بنام کورو ش نامگذاری می‌کنند، آهورا مزدا خدای آن‌ها می‌شود و امثالهم.

امروزه بسیاری از محققین سرشناس در ایران به مهاجرت آریایی‌ها از شمال شرق و شمال به ایران امروز یا فارس باستان عقیده ندارند، کتیبه‌های هخامنشی را جعلیات ساخته شده دربار شاه می‌دانند، از جمله دکتور شاهرخ وفاداری پژوهشگر ایران باستان، رضا ضیا ابراهیمی پژوهشگر تاریخ ایران و استاد در دانشگاه آکسفورد در یک مصاحبه با تلویزیون فارسی بی بی سی در این مورد صحبت می‌کنند که به تیوری مهاجرت آریایی‌ها به عنوان یک نژاد عقیده ندارند. دکتور مازیار استاد ژنتیک در پوهنتون پورث سمث انگلستان در این مصاحبه می‌گوید: "همچون مهاجرتی را علم ژنتیک تأیید نمی‌کند. آن‌ها می‌گویند اینکه آریا در اوستا به یک قوم یا یک طبقه خاص در جامعه و یا به زبان اطلاق می‌شده ما چیزی نمی‌دانیم."

بر همین منوال استاد معاصر ایرانی دکتور مرادی غیاث آبادی در یک مصاحبه با بخش فارسی رادیو فرانسه می‌گوید مردم ایران باشندگان بومی همین سرزمین ایران بوده اند و از جای دیگری به این سرزمین کوچ نکرده اند. در مورد آریایی‌ها او می‌گوید آریا در (اوستا) و آریو (کوشانی‌ها) مردم سرزمینی بوده در شمال و شمالغرب افغانستان امروزی بلخ و هرات.

در هماهنگی با این اظهارات این بار اول است که تحقیقات ژنتیکی در مورد اقوام افغانستان منتشره جریده پلوس وان، چاپ بیست و هشتم مارچ سال ۲۰۱۲م به قرابت ژنتیکی اقوام پشتون و تاجیک دلایل فزیک ژنتیکی ارایه می‌کند و تیوری مهاجرت آریایی‌ها را از شمال به جنوب بطور مستدل مورد سوال قرار می‌دهد.

گروپ ژنتیکی تورکو-مغولی (C3)

چارت هشتم: نقشه نفوس هیلو-گروپ C3 (تورکو مغولی) در جهان

کنله نفوسی که برنگ زرد بصورت یک جزیره در قسمت جنوب-غربی نقشه دیده میشود هزاره های افغانستان را نشان میدهد.

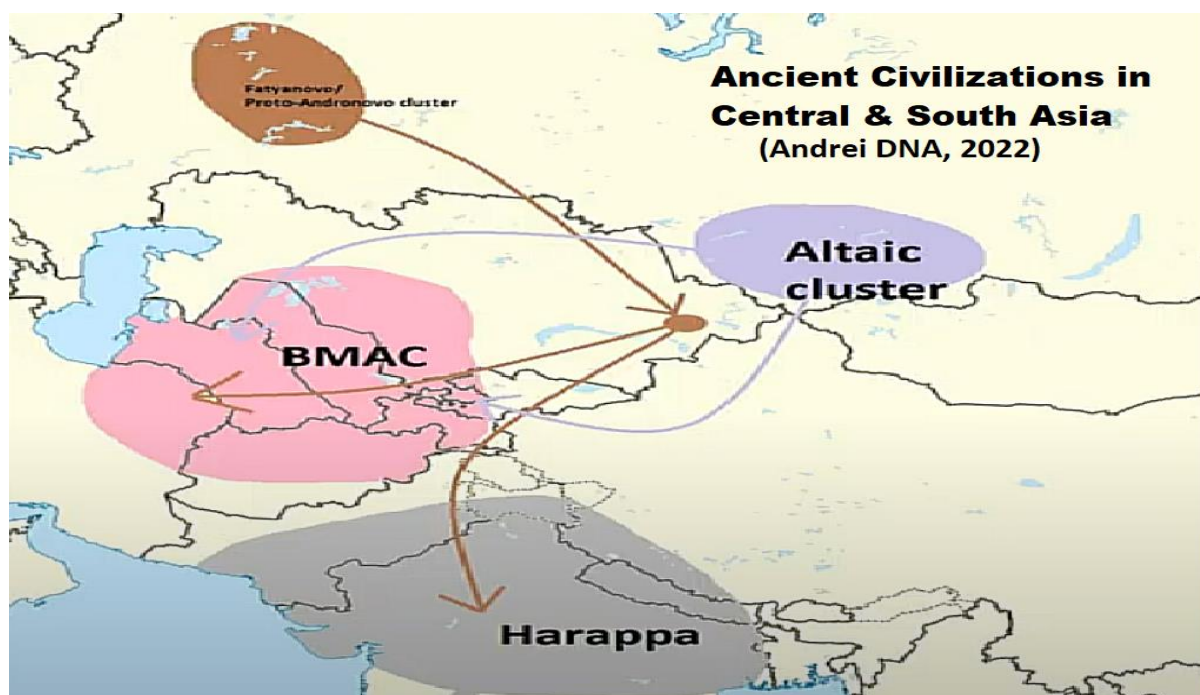
دوم- مدنیت‌های بشری در مجاورت افغانستان

افغانستان در قلب تمدن های منطقه

در بالا نوشتیم که در طول زمان بسیار طولانی تکامل بشر گروه‌های مختلف با خصوصیات ژنتیکی، اجتماعی، اقتصادی و زبانی متفاوت تکامل نموده با توجه به محیط زیست خود مدنیت‌های متنوعی بوجود آوردند که از این جمله است مدنیت هابیکه در یورو ایشیا (شرق کوه‌های آرال)، التایی شمال-غرب چین، آسیای مرکزی و آسیای جنوبی، جاییکه افغانستان موقعیت دارد بوجود آمدند. نفوس این مدنیت‌ها را به چهار گروپ آتی تقسیم کرده اند (YouTube, Andrei DNA, Feb 6, 2022).

- گروه هند و اروپایی، به نمایندگی از خوشه Andronovo/Fatyanovo (شرق کوه‌های اورال)؛
- گروه هراپان، به نمایندگی از خوشه حوزه دریای سند؛
- گروه BIMAC، با نمایندگی Sezaram Cluster حوزه تمدن آمو و مرغاب؛ و
- گروه آلتائیک شرق آسیا، به نمایندگی از خوشه آلتایی-مغولی.

چارت نهم: مدنیت‌های باستانی در مجاورت افغانستان

چارت نهم-ب: افغانستان در قلب مثلث تمدنی باستانی

در مجاورت افغانستان تا کنون کاوش‌های باستان‌شناسی از موجودیت دو مدنیت باستانی، یکی در شمال و دیگری در جنوب شرق افغانستان حکایت میکند. مدنیت حوزه دریاهای آمو و مرغاب (بکتیریا-مرجیانا آرکیالوجیکال کامپلکس (BMAC) که بنام مدنیت اکسوس نیز معروف است در شمال و مدنیت حوزه دریای سند در جنوب شرق کشور Indus Indus Valey Civilization (Harappan) از 3300 قبل از میلاد تا 1300 قبل از میلاد (دایرة المعارف بریتانیکا 2024) موجود بوده اند. زمان موجودیت مدنیت اکسوس BMC را میان سالهای 2250 تا 1700 قبل از میلاد تخمین میکنند³ در عین زمان کاوش‌های باستان‌شناسی قابل ملاحظه در حوزه دریاهای هلمند و ارغنداب که بستر بخش بزرگ نفوس افغانستان را تشکیل میدهد و در گستره قرنهای متمادی در مسیر مهاجرت‌های نفوس و جهانگشایی‌های متعدد قرار داشته تا هنوز صورت نگرفته است. این کمبود باید برطرف گردد زیرا

³ Lyonnet, Bertille, and Nadezhda A. Dubova, (2020b). "Questioning the Oxus Civilization or Bactria- Margiana Archaeological Culture (BMAC): an overview", in Bertille Lyonnet and Nadezhda A. Dubova (eds.), *The World of the Oxus Civilization*, Routledge, London and New York,

خلای بزرگی را در شناخت مدنیت باستانی این سرزمین بوجود آورده است. بدین طریق افغانستان در میان چهار و احتمال پنج (مدیت حوزه هلمند و ارغنداب) مدنیت تاریخی قرار دارد که ناگذیر نفوس موجوده آن متأثر از نفوس مردم این مدنیت ها می باشد.

سوم- تعداد و ترکیب قومی نفوس افغانستان

در سال ۱۴۰۰ هجری شمسی مطابق ۲۰۲۲ میلادی، نفوس افغانستان ۳۳،۶ میلیون نفر تخمین گردیده است که ۲۴،۷ میلیون نفر شهری، ۷۰،۸ فیصد دهاتی و ۴،۵ فیصد آن کوچی می باشد. (شاخص های کلیدی ۱۴۰۰ وبسایت اداره ملی احصاییه و معلومات، اکتوبر ۲۰۲۲: <http://nsia.gov.af/home>).

در افغانستان مطابق قانون اساسی دولت جمهوری بیش از شانزده قوم از جمله پشتون، تاجیک، هزاره، ازبک، پشه ای، عرب، قرقیز، ترکمن، بلوچ، قزلباش، بیات، هندو، سیک و غیره زندگی میکنند. موقعیت افغانستان به مثابه چهار راهی مدنیتهای ناگزیر بالای ترکیب قومی نفوس کشور تأثیر نموده است.

معلومات نفوس به تفکیک اقوام در کشور هرگز بصورت رسمی از طرف دولتهای افغانستان جمع آوری و نشر نشده است. معلومات اقوام شامل تذکره های تابعیت نیز هرگز بطور رسمی بصورت معلومات احصائیوی جدولندی و نشر نشده اند. در سرشماری سال ۱۳۵۸ (اولین و آخرین سرشماری رسمی در افغانستان) با آنکه سوال قوم در آغاز شامل پرسشنامه شده بود اما با آغاز سرشماری دولت تصمیم گرفت برای جلوگیری از اخلاص عملیات سرشماری و جلوگیری از خطر زیر سوال بردن صحت ارقام جمع آوری شده در آینده، سوال مربوط به اقوام افراد را حذف نماید. بنابر این تصمیم از قوم و ملیت مردم سوال نشد.

اما در طول چند صد سال گذشته تخمین هایی در مورد نفوس اقوام کشور توسط مراجع مختلف صورت گرفته است. یکی از راههای تخمین تقریبی نفوس اقوام استفاده از احصاییه های نفوس ولسوالیها و تخمین فیصدی ترکیب نفوس مسکون اقوام به تفکیک ولسوالیها بوده که بر اساس آن میتوان نفوس مسکون اقوام ولایات و کشور را تخمین نمود. در حالیکه کوچی ها عمدتاً پشتون هستند. اولین کسیکه برای بار اول به تخمین نفوس اقوام افغانستان دست زد مونت ستوارت الفونستون انگلیسی در سال ۱۸۰۹ بود. موصوف و تیم معینی تحقیقاتی او بر اساس تخمین نفوس مناطق مختلف در فی کیلومتر مربع و ترکیب قومی مناطق مذکور نفوس اقوام تحت حاکمیت دولت افغانستان را در کتاب خود تخمین و درج میکند. (الفونستون، گذارش سلطنت کابل و ملحقات آن در هندوستان، تارتاری و فارس، ص ۱۱۴).

چارت دهم: تخمینهای نفوس افغانستان به تفکیک اقوام توسط مونتستوارت الفونستون، ۱۸۱۰م

114	MOUNTAINS—CASHMEER.
hundred to the square mile, was allowed to any large tract except Cashmeer, and sometimes (as in the whole country of the Hazarehs) only eight souls were allowed to the square mile.	
The different nations who inhabit the kingdom of Caubul were supposed to contribute to the population in the following proportions :—	
Afghauns	4,300,000
* Beloches	1,000,000
* Tartars of all descriptions.	1,200,000
Persians (including Taujiks).	1,500,000
Indians (Cashmeerees, Juts, &c.)	5,700,000
Miscellaneous tribes	300,000

طوریکه میبینیم ارقام فوق ترکیب قومی نفوس مناطق تحت حاکمیت دولت افغان را در سالهای (۱۸۰۹-۱۸۱۰) هنگام سفر الفونستون و هیات تحقیقاتی و تشریفاتی ۲۰۰ نفره او به افغانستان نشان میدهد. هرگاه با استفاده از این معلومات بکوشیم ترکیب قومی نفوس افغانستان را بر اساس سرحدات بعد از معاهده دیورند و سرحدات سال ۱۸۸۰ تخمین نماییم جدول آتی بدست خواهد آمد:

چارت یازدهم: تخمینهای نفوس افغانستان به تفکیک اقوام 1810م

تخمین نفوس اقوام افغانستان توسط مونتستوارت الفونستون سال 1810م

تخمین نفوس مطابق سرحدات سال 1810 (الفونستون)		تخمین نفوس سال 1810 مطابق سرحدات معاهده دیورند (خالدی)		اقوام
تعداد 1810	فیصدی 1810	تعداد 1810	فیصدی 1810	
4,300,000	31.2%	2,150,000	43.7%	پشتونها
1,000,000	7.2%	125,000	2.5%	بلوچها
1,200,000	8.7%	1,200,000	24.4%	تارتارها (تمام اقوام ترکتابار بشمول هزاره ها)
1,300,000	9.4%	1,300,000	26.4%	فارسیها (بشمول تاجیکها)
5,700,000	41.3%	-	0.0%	هندیها (کشمیریها، جتها، متفرقه...)
300,000	2.2%	150,000	3.0%	اقوام متفرقه
13,800,000	100.0%	4,925,000	100.0%	مجموع

باتوجه به آنکه در سرشماری سال 1979 مجموع نفوس کشور 14.5 میلیون نفر تخمین گردید (مسکون 13 میلیون، کوچی 1.5 میلیون) تعداد تخمینی نفوس در سال 1810م مطابق جدول فوق که بالغ بر 4.9 میلیون نفر را نشان میدهد یک تخمین قابل دقت و قریب به یقین معلوم میگردد. بر اساس این سنجشها در فاصله 169 سال که از سفر الفونستون میگذرد میزان متوسط رشد سالانه نفوس در حدود 0.67% (فیصد) بوده است. این میزان با نرخ متوسط رشد نفوس 0.4% هندوستان در سالهای 1870 تا سال 1920 که 0.4 فیصد که تا اواخر عصر استعمار از 1.3% بیشتر نگردید (مقایسهء تاریخ هندوستان و اندونیزیا. مجموعهء مقالات، پلوس و ان، نیویارک 1978، ص 2) قابل مقایسه است.

در چهل سال اخیر مراجع مختلف تخمینهای ترکیب قومی نفوس افغانستان را نشر کرده اند. در چارت پانزدهم نتایج تحقیقات در مورد ترکیب قومی نفوس افغانستان از 19 مرجع مختلف جدولبندی شده است که نتیجهء وسطی تخمین های نزده گانه چنین است:

چارت دوازدهم: تخمینهای نفوس افغانستان به تفکیک اقوام توسط محققین مختلف

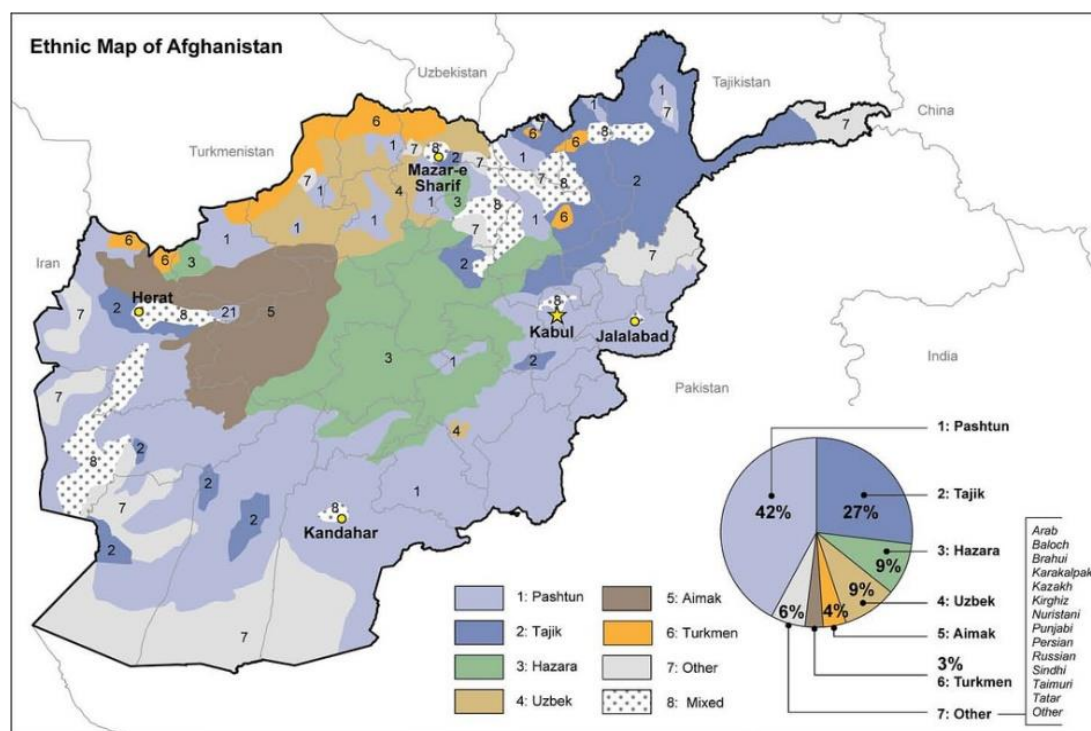
منبع	پشتون	تاجک	هزاره	ازبک	سائر (بشمول ترکمن)	مجموع (فیصد)
فیصدی متوسط	51.3	20.6	7.7	5.4	15.0	100

در سالهای اخیر موسسات بین المللی نقشه های ترکیب نفوس قومی کشور را نشر کرده اند. از آن جمله نقشهء ضمیمه شماره ۱ ترکیب قومی نفوس افغانستان و توزیع جغرافیایی اقوام توسط ادارهء مرکزی استخبارات امریکا (سی آی آی) و ادارهء مرکزی استخبارات جغرافیایی امریکا نشر شده است. بر اساس تخمینهای ادارهء مرکزی استخبارات امریکا (سی آی آی) و ادارهء مرکزی

استخبارات جغرافیایی امریکا ترکیب قومی نفوس افغانستان از قرار آتی میباشد: پشتون 42 فیصد، تاجیک 27 فیصد، هزاره 9 فیصد، ازبک 4 فیصد، ایماق 3 فیصد، و سایر اقوام جمعاً 7 فیصد نفوس افغانستان را تشکیل میدهند.

چارت سیزدهم: ترکیب قومی نفوس افغانستان و توزیع جغرافیایی اقوام CIA

توسط اداره مرکزی استخبارات امریکا (سی آی آی) و اداره مرکزی استخبارات جغرافیایی امریکا

Source: GAO analysis of Central Intelligence Agency and National Geospatial-Intelligence Agency data; National Geospatial-Intelligence Agency and Map Resources (maps).

در نتیجه با استفاده از منابع مختلف ترکیب قومی نفوس افغانستان را میتوان با استفاده از احصائیه رسمی تخمین نفوس در سال 2022 (۱۴۰۰) م و تخمینهای متوسط 19 مرجع در جدول ذیل خلاصه نمود:

چارت چهاردهم: تخمین تعداد و فیصدی نفوس افغانستان به تفکیک اقوام کشور 2022

اقوام	فیصدی نفوس بدون کوچیها	تعداد نفوس مسکون 2022	تعداد نفوس کوچی 2022	مجموع تعداد نفوس 2022	تخمین فیصدی نفوس با کوچیها
پشتون	51.3	16,467,300	1,500,000	17,967,300	53.5%
تاجیک	20.6	6,612,600	0	6,612,600	19.7%
هزاره	7.7	2,471,700	0	2,471,700	7.4%
اوزبیک	5.4	1,733,400	0	1,733,400	5.2%
ترکمن	3.0	963,000	0	963,000	2.9%
سایر اقوام	12.0	3,852,000	0	3,852,000	11.5%
مجموع نفوس	100.0	32,100,000	1,500,000	33,600,000	100.0%

منابع: تعداد مجموع نفوس افغانستان (۳۳،۶ میلیون) و نفوس کوچی از اداره ملی احصائیه و معلومات، ترکیب قومی متوسط تخمینهای 19 مرجع (چارت 14)

چارت پانزدهم: تخمینهای نفوس افغانستان به تفکیک اقوام توسط محققین مختلف (19 مرجع)

مؤلف	مجموع (فیصد)	سایر	اوزبیک	هزاره	تاجیک	پشتون	منبع
سروی و تحقیق شش ساله	100.0	10.0	6.0	9.0	12.4	62.7	بنیاد واک ناروی 1999
مکس کلومبرگ	100.0	4.0	3.0	3.0	30.0	60.0	افغانستان 1960
ویلیام میلی	100.0	9.9	6.0	9.0	12.4	62.7	تولد مجدد، افغانستان و طالبان/لندن 1998
محم محبوب و ف. باوری	100.0	10.0	5.0	5.0	20.0	60.0	جغرافیای دنیا چاپ پنجم ایران
پروفسور سی. آ. بروک	100.0	11.4	8.6	8.6	18.6	52.8	نفوس جهان 1981/اتحاد شوروی
پروفسور محمد علی	100.0	20.0		20.0	60.0		افغانستان-کابل 1955
پروفسور اسلانوف	100.0	40.0				60.0	زبان ملی افغانستان/اتحاد شوروی 1964
محمد انعام واک	100.0	11.0	6.0	9.0	12.0	62.0	سیستم فدرالی در افغانستان/پاکستان ان 2000
شماره 42 – 43 جریده افغان ملت	100.0	13.0	8.0	8.0	21.0	50.0	پاکستان 1995
عبدال احمد المیر	100.0	1.9	8.0	2.7	28.7	58.7	تاریخ و ایجاد افغانستان/لندن 1980
عبدالعظیم ولیان	100.0	17.0			13.0	70.0	تاریخ و ایجاد افغانستان/ایران 1987
علی اکبر جعفریان	100.0	30.0			20.0	50.0	مجله سخن
لوی دوبری	100.0	16.0	7.0	6.0	25.0	46.0	افغانستان 1973 آمریکا
ورلد الماناک	100.0	12.0	6.0	19.0	25.0	38.0	افغانستان 1997 آمریکا
مکینزی	100.0	40.0				60.0	زبانهای بزرگ دنیا 1987
سی.آی.ای	100.0	9.0	9.0	9.0	27.0	42.0	Fact Book
انتونی	100.0	14.0	8.0	10.0	23.0	45.0	افغانستان
انتخابات ۲۰۰۴ ریاست جمهوری [1]	100.0	6.7	10.0	11.6	16.3	55.4	نتایج نشر شده انتخابات 2004
دکتور نور احمد خالدي	100.0	5.7	12.0	12.2	26.4	43.7	اکادیمیا 2016
مجموع	100.0	14.8	5.4	7.7	20.6	51.5	اوسط تمام تخمین ها

نتایج انتخابات 2004: حامد کرزی (پشتون) 55.4 درصد، یونس قانونی (تاجک) 16.3 درصد، محمد محقق (هزاره) 12.2 درصد، عبدالرشید دوستم (ازبک) 12 درصد

این ارقام که در جریان فهرست برداری خانوار های دهاتی در سالهای ۱۳۸۱-۱۳۸۴ (۲۰۰۲-۲۰۰۵م) جمع آوری گردیده بودند صرف مربوط نفوس دهاتی کشور است به تفصیل هر ولایت در چارت شانزدهم انعکاس یافته اند. مطابق این چارت در دهات افغانستان ۴۸.۷ فیصد بزبان پشتو، ۳۸.۱ فیصد دری، ۷.۲ فیصد ازبکی، ۱.۸ فیصد ترکمنی، ۱.۳ فیصد پشه یی، ۰.۷ فیصد نورستانی، ۰.۵ فیصد بلوچی، و ۰.۸ فیصد به سائر زبانها محاوره میکنند. معلومات در مورد بقیه ۰.۸ فیصد موجود نیست. این معلومات نشان میدهد که در دهات افغانستان کمی بیشتر از ۹ میلیون نفر بزبان پشتو صحبت میکنند، کمی بیشتر از ۷ میلیون نفر بزبان دری، ۱.۳ میلیون نفر بزبان ازبکی، ۳۲۹ هزار نفر بزبان ترکمنی، ۹۷ هزار نفر بزبان بلوچی، ۲۴۹ هزار نفر بزبان پشه، ۱۲۷ هزار نفر بزبان نورستانی، و ۱۵۳ هزار نفر به سایر زبانها صحبت میکنند. ۱۴۶ هزار نفر در این مورد معلومات نداده بودند. باید توجه داشت که زبان هزاره گی در جدول فوق شامل زبان دری میباشد.

چارت شانزدهم: تعداد وفیصدی نفوس دهاتی کشور به تفکیک زبانهای عمده به تفکیک ولایات

شماره	ولایت	نفوس (نفر)	تخمینهای فیصدی نفوس به تفکیک زبان سال ۱۴۰۰ (۲۰۲۱-۲۲م)			
			پشتو	دری	ازبکی/ترکمنی	سائر و نامعلوم مجموع
۱	کابل	۵,۴۱۱,۵۸۷	۴۲.۱۰%	۵۷.۳۰%	۰.۰۰%	۰.۶۰%
۲	کاپیسا	۵۱۴,۵۴۱	۲۹.۸۰%	۴۹.۱۰%	۰.۷۰%	۲۰.۴۰%
۳	پروان	۷۷۸,۰۸۲	۲۷.۸۰%	۷۰.۲۰%	۰.۱۰%	۱.۹۰%
۴	میدان وردک	۶۹۵,۷۰۷	۶۹.۲۰%	۲۷.۵۰%	۰.۶۰%	۲.۷۰%
۵	لوگر	۴۵۷,۸۰۵	۶۰.۰۰%	۳۹.۸۰%	۰.۰۰%	۰.۲۰%
۶	غزنی	۱,۴۳۶,۳۶۱	۵۱.۲۰%	۴۶.۴۰%	۰.۱۰%	۲.۳۰%
۷	پکتیکا	۵۰۷,۲۴۲	۸۳.۲۰%	۴.۴۰%	۱.۹۰%	۱۰.۵۰%
۸	پکتیا	۶۴۵,۰۹۲	۹۵.۴۰%	۴.۳۰%	۰.۰۰%	۰.۳۰%
۹	خوست	۶۷۰,۸۰۲	۹۹.۴۰%	۰.۲۰%	۰.۰۰%	۰.۴۰%
۱۰	ننګرهار	۱,۷۸۵,۱۹۲	۹۲.۱۰%	۳.۲۰%	۰.۱۰%	۴.۶۰%
۱۱	کنړها	۵۲۶,۳۵۴	۹۱.۱۰%	۰.۱۰%	۰.۴۰%	۸.۴۰%
۱۲	لغمان	۵۲۰,۰۱۱	۵۷.۸۰%	۱۱.۶۰%	۰.۰۰%	۳۰.۶۰%
۱۳	نورستان	۱۷۲,۶۰۰	۱.۰۰%	۰.۷۰%	۰.۴۰%	۹۷.۹۰%
۱۴	بدخشان	۱,۱۱۱,۱۲۵	۰.۹۰%	۸۰.۶۰%	۱۳.۱۰%	۵.۴۰%
۱۵	تخار	۱,۱۵۳,۴۲۷	۷.۷۰%	۴۴.۲۰%	۴۵.۶۰%	۲.۵۰%
۱۶	بغلان	۱,۰۷۱,۴۵۷	۲۲.۴۰%	۷۰.۴۰%	۵.۹۰%	۱.۳۰%
۱۷	کنډز	۱,۱۹۳,۵۴۵	۴۱.۳۰%	۲۶.۲۰%	۳۰.۹۰%	۱.۶۰%
۱۸	سمنګان	۴۵۳,۹۵۳	۴.۶۰%	۶۹.۴۰%	۲۵.۲۰%	۰.۸۰%
۱۹	بلخ	۱,۵۷۷,۳۵۲	۲۶.۹۰%	۵۰.۰۰%	۲۲.۶۰%	۰.۵۰%
۲۰	جوزجان	۶۳۵,۹۱۲	۱۵.۹۰%	۱۰.۷۰%	۷۱.۲۰%	۲.۲۰%
۲۱	سرپل	۶۵۴,۸۷۸	۱۱.۶۰%	۶۲.۶۰%	۲۲.۹۰%	۲.۹۰%
۲۲	فاریاب	۱,۱۷۰,۳۲۰	۱۳.۱۰%	۲۷.۰۰%	۵۹.۳۰%	۰.۶۰%

23	بادغیس	579,248	39.70%	56.40%	3.20%	0.70%	100.00%
24	هرات	2,239,902	24.20%	73.40%	0.90%	1.50%	100.00%
25	فراه	593,703	57.20%	41.30%	0.00%	1.50%	100.00%
26	نیمروز	193,748	27.00%	7.80%	2.80%	62.40%	100.00%
27	هلمند	1,081,337	92.10%	4.50%	0.10%	3.30%	100.00%
28	کندهار	1,459,597	94.30%	0.80%	0.00%	4.90%	100.00%
29	زابل	355,350	84.00%	0.20%	0.00%	15.80%	100.00%
30	ارزگان	409,396	93.10%	6.20%	0.30%	0.40%	100.00%
31	غور	805,561	2.40%	97.20%	0.10%	0.30%	100.00%
32	بامیان	522,321	1.60%	97.90%	0.00%	0.50%	100.00%
33	پنجشیر	179,037	1.00%	98.10%	0.00%	0.90%	100.00%
34	دایکندی	537,454	13.60%	84.50%	0.10%	1.80%	100.00%
	کوچی	1,500,000	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	100.00%
	مجموع	33,600,000	42.10%	57.30%	0.00%	0.60%	100.00%

یادداشتها:

۱ در نفوس کاپیسا 20% زبان پشه یی شامل است که زیر سائر و نامعلوم جمع شده اند.

۲ در نفوس پکتیکا 10% نامعلوم است.

۳ در نفوس ولایت لغمان 30% زبان پشه یی شامل است که زیر سائر و نامعلوم جمع شده اند.

۴ در نفوس ولایت نیمروز بیش از 60% زبان بلوچی شامل است که زیر سائر و نامعلوم جمع شده اند.

۵ در نفوس ولایت نورستان بیش از 90% زبان نورستانی شامل است که زیر سائر و نامعلوم جمع شده اند.

۶ در نفوس ولایت زابل 15% نامعلوم است.

منابع: با استفاده از ارقام ترکیب زبانی نفوس کشور از نتایج سروی دموگرافی و صحت منتشره سال 2015 وزارت صحت عامه و اداره انکشافی ایالات متحده آمریکا (USAID) و ارقام نفوس منتشره اداره ملی احصائیه و معلومات.

تخمین مجموع نفوس به تفکیک زبان

اما هرگاه ما با استفاده از توزیع نفوس دهاتی افغانستان به تفکیک زبان محاره خواسته باشیم به تخمین تمام نفوس کشور به تفکیک زبان نایل شویم لازم است دو فرضیه را در نظر بگیریم:

اول- ترکیب نفوس شهر کابل را معکوس حالت دهاتی ولایت کابل فرض نماییم زیرا در شهر کابل، بر خلاف ولسوالیهای کابل، دری زبانان به مراتب بیشتر از پشتو زبانان زندگی میکنند.

دوم- نفوس کوچی افغانستان عمدتاً همه پشتو زبان هستند.

با توجه به این دو فرضیه تخمین توزیع نفوس افغانستان به تفکیک زبان در سال ۱۴۰۰ هجری شمسی مطابق ۲۰۲۲ میلادی در چارت شانزدهم منعکس گردیده است.

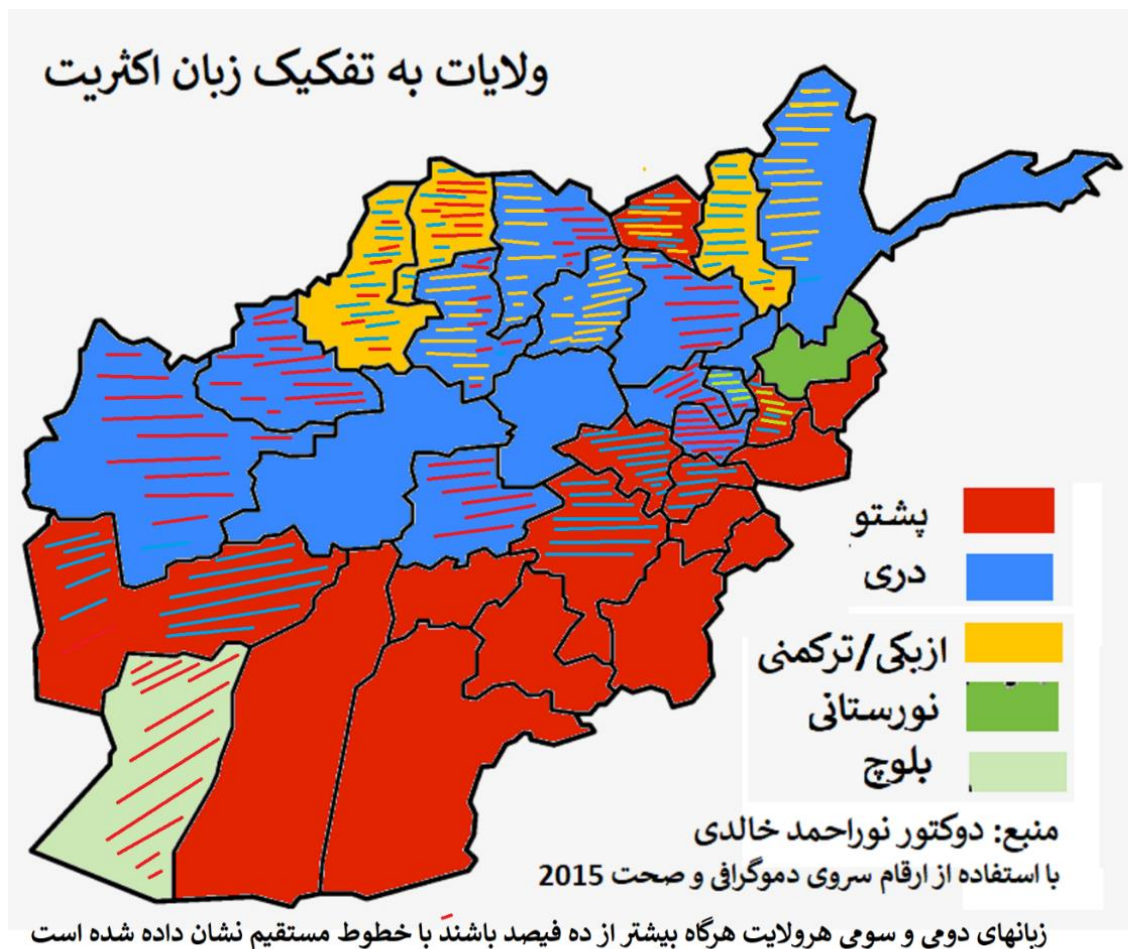
چارت هفدهم: تخمین تعداد و فیصدی مجموع نفوس افغانستان به تفکیک زبان ۱۴۰۰ شمسی (2021-22)

زبان	شهری		دهاتی		مجموع (بشمول 1.5 میلیون کوچی)	
	فیصدی	تعداد نفوس	فیصدی	تعداد نفوس	فیصدی	تعداد نفوس
	%	نفر	%	نفر	%	نفر
پشتو	41.00%	3,401,853	45.40%	10,793,831	46.70%	15,695,684
دری	50.90%	4,220,653	39.90%	9,501,118	40.80%	13,721,772
ازبکی	4.50%	371,168	8.00%	1,909,974	6.80%	2,281,142
ترکمنی	2.10%	172,653	2.10%	489,342	2.00%	661,995
پشه یی	0.40%	33,249	1.40%	339,003	1.10%	372,252
بلوچی	0.40%	34,203	0.60%	148,715	0.50%	182,918
نورستانی	0.00%	937	0.70%	167,225	0.50%	168,162
سانر	0.20%	13,845	0.80%	195,936	0.60%	209,782
نامعلوم	0.60%	51,439	1.10%	254,855	0.90%	306,294
مجموع	100.00%	8,300,000	100.00%	23,800,000	100.00%	33,600,000

منبع: با استفاده از ارقام ترکیب زبانی نفوس کشور از نتایج سروی دموگرافی و صحی منتشره سال 2015 وزارت صحت عامه و اداره انکشافی ایالات متحده امریکا (USAID) و ارقام نفوس منتشره اداره ملی احصائیه و معلومات.

طوری که در بالا گفته شد، معلومات در مورد زبانهای محاورهء خانوارها را نباید معرف اقوام کشور دانست. در طول صدها سال جابجایی اقوام و خانوارهای کشور در مناطق مختلفه دور از محل سکونت تاریخی قومی آنها افراد و خانوارهای مربوط به اقوام مختلف زبانهای معمول منطقه جدید زندگی خود را به حیث زبان معمول محاوره فامیلی قبول کرده و حتی یکتعداد زبانهای اصلی قومی خود را فراموش کرده اند. در این زمره میتوان از هزاره های افغانستان نام برد که امروزه زبان دری البته با لهجهء مشخص هزاره گی حرف میزنند، از اقوام نورزایی، ابدالی در هرات یاد کرد که بزبان دری صحبت میکنند، از اقوام بارکزایی، محمدزایی، سدوزایی و غیره در کابل یاد کرد که بزبان دری تکلم میکنند. همچنین هزاران خانوار از اقوام پشتون ننگرهار، لغمان، کنرها، نورستان، پکتیا، پکتیکا، لوگر، وردک و غیره در شهر کابل زندگی میکنند که امروز نظر به ازدواجهای میان قومی در منازل خود بزبان معمول شهر کابل که دری است مکالمه میکنند.

چارت هژدهم ترکیب زبانی نفوس مسکون افغانستان را به تفکیک ولایات بروی نقشه افغانستان نشان میدهد.

پنجم- ترکیب ژنتیکی مردم افغانستان

شخصی بنام یوتوبی آندره دی ان ای Andrei DNA در سال 2022 نفوس های افغانستان، پاکستان، و بخش هایی از شمال هند و تاجیکستان را به عنوان ترکیبی از چهار گروه نفوس باستانی حوزه یوروشیا و حوزه دریای سند به ترتیب آتی مدل سازی کرده است (این معلومات در چارت نهم بروی نقشه آسیای میانه و جنوبی انعکاس یافته است):

- شماره یک: گروه هند و اروپایی، به نمایندگی از خوشه Andronovo/Fatyanovo (شرق کوههای اورال)
- شماره دو: گروه هاراپان، به نمایندگی از خوشه حوزه دریای سند.
- شماره سه: گروه BIMAC، با نمایندگی Sezaram Cluster حوزه تمدن آمو و مرغاب .
- شماره چهار: گروه آلتائیک شرق آسیا، به نمایندگی از خوشه آلتایی-مغولی.

موصوف در یک ویدیو کلیپ منتشره در سال 2022 می گوید از آنجایی که هیچ پروکسی برای تمدن هاراپان در صفحه گسترده نمونه باستانی G25 وجود نداشت، مجبور شدم نمونه هاراپان را از فرمت مطابقت GED به فرمت G25 به صورت دستی تبدیل کنم. او همچنان میگوید از نمودار ژن برای تبدیل استفاده کردم.

موصوف در مورد نتایج مدل خود می گوید که:

وقتی صحبت از اصل و نسب هاراپان به میان می آید، گروه های هندی و پاکستانی به وضوح تسلط دارند. گروه های شمال هند و پاکستان از 83 تا 52 درصد هاراپان امتیاز می گیرند. پشتون های کورم 44 درصد هاراپان و پشتون های افغانستان 24 درصد هاراپان هستند. او نتیجه می گیرد که به نظر می رسد شکاف بزرگی بین پشتون های کورم و پشتون های افغانستان وجود دارد. این نتیجه گیری با توجه به جدایی پشتون های ساکن افغانستان از پشتون های ساکن پاکستان توسط کوههای سر به فلک کشیده و دره های بسیار محدود قابل درک است.

وقتی صحبت از تاجیک ها می شود، آنها از 0 تا 18 درصد هراپان امتیاز می گیرند. یا در ژنوم هند و اروپایی Fattianovo ، بین 29-45٪ در تاجیک ها متغیر است.

پشتون های افغانستان از 20 تا 28 درصد ژن هند و اروپایی را دارند در حالی که درصد ژن هند و اروپایی میان هزاره ها صفر می باشد.

وقتی صحبت از آلتائیک می شود، (به عنوان ژن ترک و مغولی)، هزاره ها 74 درصد از این مؤلفه را دارند، در حالی که ازبک ها و ترکمن ها به ترتیب 68 و 52 درصد از این جزء را دارند. تاجیک ها از 28٪ تا فقط 10٪ دامنه وسیعی دارند که بطور متوسط 19.1 فیصد میشود. ژن التاییک در نفوس پشتون ها از 9 تا 3 درصد می باشد.

نسب بیماک BMAC در تاجیک ها بالاترین و در هزاره های افغانستان کمترین است.

به نظر می رسد که هزاره ها علیرغم اینکه فارسی صحبت می کنند، عمدتاً منشأ آلتایی دارند.

در بستر هندو اروپایی فیصدی ژن تاجیک ها 47٪ می باشد.

چارت نهم: ترکیب ژنتیکی اقوام آسیای مرکزی و آسیای جنوبی

گروه های قومی	گروه BMAC حوزه آمو و مرغاب	گروه هند و اروپایی	نفوس مغولی- التایی	نفوس باستانی هراپه (حوزه دریای سند)
پشتونهای کورم	31.8	20.3	3.4	44.5
پشتونهای افغانستان	38.8	27.6	9.6	24.0
هزاره افغانستان	2.8	0.0	74.3	22.9
تاجیک اشکاشم	34.7	33.2	13.9	18.2
تاجیک بدخشان	35.5	33.0	17.2	14.3
تاجیک شغنان	36.0	38.5	15.2	10.3
تاجیک کولاب	38.8	31.8	21.0	8.4
تاجیک حصار	34.0	29.9	28.3	7.8
پنجابی جت	25.1	21.8	0.3	52.8
پنجابی سیک	24.1	18.6	1.3	56.0
پنجابی مسلمان	16.4	15.3	1.8	66.5
مجموع پشتون ها	35.3	24.0	6.5	34.3
مجموع تاجیک ها	35.8	33.3	19.1	11.8
مجموع هزاره ها	2.8	0.0	74.3	22.9
پنجابی ها	21.9	18.6	1.1	58.4
ترکمن ها	24.2	15.3	52.9	7.6
ازبک ها	15.4	2.1	68.4	14.1

منبع: DNA, Feb 6, 2022 YouTube Andrei

مأخذ

1. Population Division World Population Prospects: The 2024 Revision - United Nations
2. Worldometer, UN, Population Division
3. : NordNordWest. (2017, May 09). **Map of Homo Sapiens Migration**. *World History Encyclopedia*. Retrieved from <https://www.worldhistory.org/image/6605/map-of-homo-sapiens-migration/>
4. World Map of Y-DNA Haplogroup, Wikimedia Commons.
5. Underhill, Peter A.; et al. (March 26, 2014). "The phylogenetic and geographic structure of Y-chromosome haplogroup R1a". *European Journal of Human Genetics*. **23** (1) (published January 2015): 124–131. doi:10.1038/ejhg.2014.
6. Zerjal, Tatiana; Wells, R. Spencer; Yuldasheva, Nadira; Ruzibakiev, Ruslan; Tyler-Smith, Chris (2002). "A Genetic Landscape Reshaped by Recent Events: Y-Chromosomal Insights into Central Asia". *The American Journal of Human Genetics*. **71** (3): 466–82. doi:10.1086/342096. PMC 419996. PMID 12145751.
7. Lyonnet, Bertille, and Nadezhda A. Dubova, (2020b). "Questioning the Oxus Civilization or Bactria- Margiana Archaeological Culture (BMAC): an overview" , in Bertille Lyonnet and Nadezhda A. Dubova (eds.), *The World of the Oxus Civilization*, Routledge, London and New York,
8. Noor A Khalidi, Demographic Profile of Afghanistan', Research Notes, No. 106, International Population Dynamics Program, Department of Demography, Research School of Social Sciences, The Australian National University, December 1989, Canberra, ACT Australia.
9. Joshua Jonathan, Map of Indo-European expansions, 30 November 2020, uploaded 28 December 2020.
10. Rajesh Kochhar Indian Institute of Astrophysics Koramangala, Bangalore 560 034, India
11. Andrei DNA, Feb 6, 2022, YouTube
12. YouTube, Future IQ Channel: Lies of History About Ancient Indians – Aryan Migration Theory DNA Analysis – FutureIQ. August 2024.
13. محمد نسیم ارغندیوال، هویت، فرهنگ و تمدن آریانا دیروز یا افغانستان امروز، مارچ 2021 سدنې، آسترالیا
14. سروی و تحقیق شش ساله، بنیاد واک ناروی 1999
15. مکس کلومبرگ، افغانستان 1960
16. ویلیام میلی، تولد مجدد، افغانستان و طالبان/لندن 1998
17. محم محبوب و ف. باوری جغرافیای دنیا چاپ پنجم ایران
18. پروفیسور سی.آ. بروک نفوس جهان 1981/اتحاد شوروی
19. پروفیسور محمد علی افغانستان-کابل 1955
20. پروفیسور اسلانوف زبان ملی افغانستان/اتحاد شوروی 1964
21. محمد انعام واک سیستم فدرالی در افغانستان/پاکستان 2000
22. شماره 42 – 43 جریده افغان ملت پاکستان 1995
23. عبدال احمد المیر تاریخ و ایجاد افغانستان/لندن 1980
24. عبدالعظیم ولیان تاریخ و ایجاد افغانستان/ایران 1987
25. علی اکبر جعفریان مجله سخن
26. لوی دوبری افغانستان 1973 آمریکا
27. ورلد الماناک افغانستان 1997 آمریکا
28. مکینزی زبان‌های بزرگ دنیا 1987
29. Fact Book، سی آی ای
30. انتونی افغانستان
31. وزارت صحت عامه و اداره انکشافی ایالات متحده آمریکا (USAID)، نتایج سروی دموگرافی و صحتی منتشره سال 2015.
32. ارقام نفوس منتشره اداره ملی احصائیه و معلومات، شاخص های کلیدی ۱۴۰۰ وبسایت اداره ملی احصائیه و معلومات، اکتوبر 2022: <http://nsia.gov.af/home>
33. نتایج انتخابات 2004 ریاست جمهوری سال

34. قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان، وزارت عدلیه، 2004
35. مونت ستيوارت الفونستون، گذارش سلطنت کابل و ملحقات آن در هندوستان، تارتاری و فارس، چاپ لندن 1839.